

ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інженерного навчально-наукового
інституту ім. Ю.М. Потебні ЗНУ

Наталія МЕТЕЛЕНКО

(підпис)

(ініціали та прізвище)

202__

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

назва навчальної дисципліни)

підготовки _____

бакалаврів

(назва освітнього ступеня)

денної та заочної форм здобуття освіти

освітньо-професійна програма Технології захисту навколишнього середовища

(назва)

спеціалізації / предметної спеціальності _____

(за наявності)

(шифр і назва)

спеціальності 183 Технології захисту навколишнього середовища

(шифр, назва спеціальності)

галузі знань _____

18 Виробництво та технології

(шифр і назва)

ВИКЛАДАЧ (-ЧІ): Румянцев В.Р., к. т. н., доц., доцент каф. МТЕТБ

(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено

на засіданні кафедри МТЕТБ

Протокол № 1 від "29" 08 2024 р.

Завідувач кафедри МТЕТБ

Юрій БСЛОКОНЬ

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Роман ВОЛЯР

(підпис)

(ініціали, прізвище)

2024 рік

Зв'язок з викладачем (викладачами): Moodle (форум курсу, приватні повідомлення),
ZOOM (ідентифікатор:9260209298 пароль: 1234)

E-mail: ruvlad1164@gmail.com

Сезн ЗНУ повідомлення:

Телефон: 067 6144226

Інші засоби зв'язку: Viber

Кафедра: : металургійних технологій, екології та техногенної безпеки, XI корпус, ауд. ЛЗ21

1. Опис навчальної дисципліни

Дисципліна «Економіка природокористування» вивчає ефективність новітніх технологій захисту довкілля від впливу техногенних забруднень навколишнього середовища, впровадження їх, вплив реалізації цих технологій на безпеку працівників, виробництва, економічний ефект від впровадження та перспективи розвитку інноваційних технологій в захисті довкілля.

Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка природокористування» студентам знань про раціональне використання природних ресурсів та механізми залучення природно-ресурсних благ у господарський обіг.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Економіка природокористування» є:

- оволодіння знаннями і набуття навичок з раціонального використання природних ресурсів;
- ознайомлення з нормативно-правовими актами, які регулюють використання природних ресурсів;
- вироблення умінь нарахування плати за природокористування;
- набуття навичок оцінки економічного збитку від забруднення довкілля.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
1	2	3
Статус дисципліни	Вибіркова	
Семестр	7 -й	7 -й
Кількість кредитів ECTS	6	
Кількість годин	180	
Лекційні заняття	22год.	2год.
Семінарські / Практичні / Лабораторні заняття	22год.	2год.
Самостійна робота	136год.	176год.
Консультації	ZOOM (ідентифікатор:9260209298 пароль: 1234)	
Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	znu.edu.ua/course/view.php?id=11880	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	2	3
<p>ПРН04. Обґрунтовувати природозахисні технології, базуючись на розумінні механізмів впливу людини на навколишнє середовище і процесів, що відбуваються у ньому.</p> <p>ПРН06. Обґрунтовувати та застосовувати природні та штучні системи і процеси в основі природозахисних технологій відповідно екологічного імперативу та концепції сталого розвитку.</p> <p>ПРН10. Вміти застосувати знання з контролю та оцінювання стану забруднення і промислових викидів, з аналізу динаміки їх зміни в залежності від умов та технологій очищення компонентів довкілля.</p> <p>ПРН13. Вміти застосовувати основні закономірності безпечних, ресурсоефективних і екологічно дружніх технологій в управлінні природоохоронною діяльністю, в тому числі, через системи екологічного керування відповідно міжнародним стандартам.</p>	<p>Методи:</p> <p>Наочні методи (презентації).</p> <p>Словесні методи (лекція, робота з підручником).</p> <p>Практичні методи (контрольні, складання схем).</p> <p>Проблемно-пошукові методи (репродуктивні).</p> <p>Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія).</p>	<p>Методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий).</p> <p>Контрольні заходи:</p> <ul style="list-style-type: none">- практичні завдання, тестування за змістовими модулями.- індивідуальне практичне завдання- екзамен
<p>СК11. Здатність обґрунтовувати, здійснювати підбір, розраховувати, проектувати, модифікувати, готувати до роботи та використовувати сучасну техніку і обладнання для захисту та раціонального використання повітряного та водного середовищ, земельних ресурсів, поводження з відходами.</p>		

СК14. Здатність до розробки методів і технологій поводження з відходами та їх рециклінгу. СК18. Здатність оцінювати вплив промислових об'єктів та інших об'єктів господарської діяльності на довкілля, екологічні системи міст та населених пунктів		
--	--	--

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Формування інформаційної бази еколого-економічної системи

Класифікація основних видів природокористування. Галузі природоспоживання. Виробниче і невиробниче природокористування. Функціональний підхід (комплексний) до класифікації природокористування. Компонентна класифікація видів природокористування. Типи природокористування.

Змістовий модуль 2. Природні ресурси як фактор соціально-економічного розвитку

Функції економіки природокористування. Визначення природних ресурсів. Економічні межі між природними ресурсами і природними умовами. Забезпеченість природними ресурсами. Реальні та потенційні природні ресурси.

Пріоритетні напрямки вдосконалення механізмів фіскального регулювання природокористування.

Змістовий модуль 3. Сутність і функції статистики навколишнього середовища

Методична основа статистики довкілля. Предмет досліджень статистики навколишнього природного середовища. Об'єкт статистики навколишнього середовища. Функції статистики навколишнього середовища. Система показників статистики навколишнього середовища.

Змістовий модуль 4. Економічні аспекти використання природних ресурсів

Система економічних оцінок. Основне завдання економіки природокористування. Функції навколишнього середовища. Екстернальні витрати в ціні. Неадекватна оцінка природних ресурсів. Необхідність оцінки природних ресурсів. Вибір оптимальних параметрів експлуатації природних ресурсів.

Змістовий модуль 5. Необхідність і сутність економічної цінності природних ресурсів

Система економічних оцінок. Визначення адекватної ціни та / або економічної оцінки природних ресурсів та природних послуг. Необхідність оцінки природних ресурсів. Завдання економічної оцінки природних ресурсів. Економічна оцінка природно-ресурсного потенціалу як знаряддя економічного регулювання взаємодії виробництва та оточуючого природного середовища

Змістовий модуль 6. Природно-ресурсна рента

Цілі державної політики у сфері оцінки природних ресурсів. Методи економічної оцінки природних ресурсів. Підходи до визначення економічної цінності природних ресурсів і природних послуг. Ринкова оцінка природних ресурсів. Диференціальна рента. Основні умови для формування рентних оцінок.

Змістовий модуль 7. Аналіз наслідків негативних і позитивних зовнішніх ефектів природокористування

Економічна оцінка асиміляційного потенціалу природного середовища. Асиміляційний потенціал. Загальні суспільні витрати на виробництво продукції. Негативні зовнішні ефекти пов'язані з нанесенням шкоди третім особам. Інтерналізація зовнішніх ефектів. Механізм інтерналізації зовнішніх ефектів.

Змістовий модуль 8. Економічний механізм охорони навколишнього природного середовища

Поняття економічного механізму природокористування. Механізми платежів за забруднення навколишнього природного середовища та за спеціальне використання природних ресурсів. Механізм відшкодування збитків, завданих унаслідок порушення законодавства про охорону довкілля. Система державного бюджетного фінансування природоохоронних заходів.

Змістовий модуль 9. Платежі за природокористування

Сутність економічного стимулювання природоохоронної діяльності. Методи позитивної та негативної мотивації. Створення ринку природних ресурсів. Удосконалення ціноутворення в економіці з урахуванням екологічного фактору. Право на продаж різного виду викидів та скидів. Плата за викиди і скиди забруднюючих речовин в навколишнє середовище, розміщення відходів

Змістовий модуль 10. Еколого-економічний збиток та економічна ефективність природокористування

Сутність економічного збитку від забруднення та деградації навколишнього природного середовища. Економічний збиток від забруднення навколишнього середовища. Механізм виникнення збитку від забруднення. Оцінка економічного збитку. Кількісна оцінка натурального збитку. Види економічних збитків.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д. ф.	з. ф.	
Лекції: 1	Поняття природокористування, його соціально-економічна суть	2...	2...	<i>/тиждень 1-11</i>
	2 Природні ресурси як фактор соціально-економічного розвитку	2		
	3 Сутність і функції статистики навколишнього середовища	2		
	4 Система економічних оцінок. Основне завдання економіки природокористування	2		
	5 Необхідність і сутність економічної цінності природних ресурсів	2		
	6 Методи економічної оцінки природних ресурсів	2		
	7 Аналіз наслідків негативних і позитивних зовнішніх ефектів	2		
	8 Типи економічного механізму природокористування	2		
	9 Платежі за природокористування	2		
	10 Сутність економічного збитку від забруднення та деградації довкілля	4		
Практичні заняття: 1	Визначення загальної економічної цінності природних ресурсів	8	2	<i>/тиждень 1-11</i>
	2 Економічна оцінка природних ресурсів	8		
	3 Система платежів за забруднення природного середовища			
Самостійна робота	Тема. Назва Питання для розгляду Завдання для виконання (зміст)			

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
Практичне завдання 1	Розрахункове завдання	Результати виконання практичного завдання оформлюються у формі звіту письмово та здаються викладачу. Уразі карантинних обмежень звіт приймається у СЕЗН ЗНУ або на електронну пошту викладача	За практичне завдання мінімальна кількість балів – 1 бал; максимальна кількість балів – 20.	20
Практичне завдання 2	Розрахункове завдання	Результати виконання практичного завдання оформлюються у формі звіту письмово та здаються викладачу. Уразі карантинних обмежень звіт приймається у СЕЗН ЗНУ або на електронну пошту викладача	За практичне завдання мінімальна кількість балів – 1 бал; максимальна кількість балів – 20.	20
Практичне завдання 3	Розрахункове завдання	Результати виконання практичного завдання оформлюються у формі звіту письмово та здаються викладачу. Уразі карантинних обмежень звіт приймається у СЕЗН ЗНУ або на електронну пошту викладача	За практичне завдання мінімальна кількість балів – 1 бал; максимальна кількість балів – 20.	20
Усього за поточний контроль	4			60
Підсумковий контроль				
Екзамен	Теоретичне завдання	Питання для підготовки: підсумковий тест містить 20 питань	Розміщено в СЕЗН ЗНУ	Розміщено в СЕЗН ЗНУ
	Практичне завдання	Розрахункове завдання. Результати виконання практичного завдання оформлюються у формі звіту письмово та здаються викладачу. Уразі карантинних обмежень звіт приймається у СЕЗН ЗНУ або на електронну пошту викладача	Розміщено в СЕЗН ЗНУ	Розміщено в СЕЗН ЗНУ
Усього за підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

Основна:

Економіка природокористування : навчально-методичний посібник для студентів ЗДІА спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища» всіх форм навчання / Укл.: Н. В. Беренда, О. О. Троїцька, Є. А. Манідіна. Запоріжжя: Видавництво ЗДІА, 2017. 200 с.

2. Данилишин, Б. М. Економіка природокористування [Текст]: підручник для вnz / Б. М. Данилишин, М. А. Хвесик, В. А. Голян; НАН України. Рада по вивченню продуктивних сил України. – К.: Кондор, 2010. – 464 с. – Бібліогр.: с. 453 – 464. – 500 прим. – ISBN 978-966-351-212-9. (1 прим.)

3. Царенко, О. М. Основи екології та економіка природокористування [Текст]: навч. посібник для вnz / О. М. Царенко, О. О. Несветов, М. О. Кадацький. – Суми : Унів. книга, 2007. – 591 с. – Бібліогр.: с. 577-587. – Предмет. покажчик: с. 588 – 590 – 1000 прим. – ISBN 978-966-680-337-8. (10 прим.)

Додаткова:

Бобылев, С. Н. Экономика природопользования [Текст]: учеб. пособие / С. Н. Бобылев, А. Ш. Ходжаев ; МГУ им. М. В. Ломоносова. – М.: ТЕИС, 1997. – 272 с – Библиогр.: с. 250 – 252. – 10 000 прим. – ISBN 5-7218-0127-1. (4 прим.)

5. Нестеров, П. М. Экономика природопользования [Текст]: учеб. пособие для вузов / П. М. Нестеров. – М.: Высшая школа, 1984. – 256 с – Библиогр.: с. 254 – 255. – 10 000 прим. (1 прим.)

6. Галушкіна, Т. П. Економіка природокористування [Текст]: навч. посібник для вnz / Т. П. Галушкіна. – Х.: Бурун Книга, 2009. – 479 с. – Бібліогр.: с. 475 – 479. – 1000 прим. – ISBN 978-966-8942-28-0. (1 прим.)

Інформаційні ресурси

Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»: Закон України № 1264-ХІІ від 25.06.1991 (Редакція станом на 01.02.2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

2. Податковий Кодекс України: Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 (Редакція станом на 01.01.2017) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/paran8575#n8575>.

[3. Методики розрахунку розмірів відшкодування збитків, які заподіяні державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря: Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України № 639 від 10.12.2008 \[Електронний ресурс\]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0048-09>](#)

4. «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року»: Закон України № 2818-VI від 21.12.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>

[5. Водний кодекс України: Закон України № 213/95-ВР від 06.06.1995 \(Редакція станом на 01.02.2017\) \[Електронний ресурс\]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>](#)

6. Земельний кодекс України: Закон України № 2768-III від 25.10.2001 (Редакція станом на 01.01.2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>

[7. Кодекс України про надра: Закон України № 132/94-ВР від 27.07.1994 \(Редакція станом на 01.01.2016\) \[Електронний ресурс\]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80>](#)

[8. Лісовий кодекс України: Закон України № 3852-XII від 21.01.1994 \(Редакція станом на 28.12.2015\) \[Електронний ресурс\]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>](#)

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування усіх занять є обов'язковим. Відпрацювання пропущених занять здійснюється під час консультацій згідно розкладу.

Політика академічної доброчесності

Перевірка студентських робіт на плагіат буде відбуватися за допомогою програмного забезпечення яке затверджене в університеті. Якщо у представленій роботі високий відсоток плагіату студент повинен переробити працю, наприклад, додати посилання на використані джерела.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти

Враховуються результати, отримані здобувачем за рахунок неформальної/інформальної освіти при представленні необхідних документів.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою: <https://tinyurl.com/yckze4jd>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ:

<https://tinyurl.com/ycds571a>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банак Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):

<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>